

Asia: VN/14758/2021

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ilmastaselvityksestä

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [2 - 3 § Puolustushallinnon soveltamisalan kannalta olisi tarpeellista tarkentaa, mitä 3§ arvioinnin kohteena olevalla ”rakennuksella” ja ”rakennuspaikalla” tarkoitetaan. 5 § Sovellettaessa laskentamallia puolustushallinnon kiinteistökontaan tulisi käytettävien lähtötietojen, ml. kansallisen päästötietokannan sisältää riittävässä laajuudessa myös erityiskiinteistöjen sekä erilaisten maa- ja vesirakenteiden laskentaperusteet, mikäli nämä on tarkoitus sisällyttää ilmastaselvityksen piiriin. 6 – 20 § Hiilijalanjäljen laskenta vaikuttaa ymmärrettävältä, mutta hiilikädenjäljen laskentaperiaatteet vaativat vielä selkeytystä. Laskentakaavan soveltamiseen liittyen (6-13§) huomionarvoista on, että valtion virastot, ml. puolustushallinto eivät omista käyttämiään rakennuksia, vaan toimivat niissä vuokralaisina. 23 § Vähähiilisuuden raportointia ja mahdollista laskentatiedon keräämistä suunniteltaessa on riittävällä tavalla huomioitava tiedon salassapidon näkökulma.]

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ilmastaselvityksen soveltamisala vaikuttaa hyvin laajalta. Puolustusministeriö ehdottaa arvioinnin kattavuutta rajattavaksi esimerkiksi kohteen laajuuden perusteella ja asetusta sovellettavaksi alkuvaiheessa vain kokoluokaltaan ja ilmastovaikutuksiltaan merkittävämpiin hankkeisiin ja kattavuutta asteittain laajennettavaksi saatujen kokemusten perusteella.]

c. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

En osaa sanoa

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

En osaa sanoa

e. Muita yleisiä kommentteja:

Edellisellä lausuntokierroksella PLM on antanut asetuksesta lausunnon, jossa ehdotettuja täsmennyksiä ja muutoksia ei ole tehty asetuksen nyt lausuttavana olevaan versioon.

Hallituksen esityksen (HE 139/2022) mukaisesti rakentamislain 38 §:ssä säädettäisiin rakennuksen ilmastaselvityksen laatimisesta ja esitettäisiin myös poikkeukset ilmastaselvityksen laatimiselle. Rakentamislain 1 §:ssä olisi puolustuspoikkeus rakentamislupavelvollisuuden ja tietojen luovuttamisen osalta, mutta 38 §:ssä ei puolustuspoikkeusta olisi. Selkeyden vuoksi olisi tarpeen, että puolustuspoikkeus kirjattaisiin asetukseen rakennusten ilmastaselvityksestä.

Asetuksen soveltamiseen liittyen huomionarvoista on lisäksi, että valtion virastot, ml. puolustushallinto eivät omista käyttämiään rakennuksia, vaan toimivat niissä vuokralaisina. Puolustushallinnon käytössä olevat rakennukset omistaa Puolustuskiinteistöt.

Puolustushallinnon käytössä olevien kiinteistöjen erityispiirteiden ja valmiudellisten vaatimusten vuoksi puolustusministeriö esittää, että asetukseen kirjataan puolustuspoikkeuksen soveltaminen ilmastaselvityksessä ja lisäksi asetukseen sisällytetään riittävät puolustushallinnon kiinteistökantaa koskevat määrittelyt.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisyyden arviointi

Pykälässä säädettäisiin asetuksen aineellinen lähtökohta ja soveltamisala.

Ilmastaselvityksen laatiminen esitetään ehdotuksessa kytkeytyväksi rakentamisluvan hakemiseen. Osa puolustushallinnon rakennuskohteista on kuitenkin puolustuspoikkeuksen (MRL 146§ sekä uuden kaavoitus- ja rakentamislain vastaava pykälä) nojalla vapautettu rakentamisluvan hakemisesta. Ehdotuksesta ei selviä, sovellettaisiinko puolustuspoikkeusta myös ilmastaselvityksen laatimiseen. Puolustuskiinteistöt on omassa strategiassaan linjannut, että vastaavia selvityksiä tehdään kaikista yli yhden miljoonan euron hankkeista joka tapauksessa jo vuosina 2022-2025. Edellä mainitun perusteella puolustusministeriö esittää, että asetukseen kirjataan puolustuspoikkeuksen (MRL 146§) soveltaminen ilmastaselvityksessä ja lisäksi asetukseen sisällytetään riittävät puolustushallinnon kiinteistökantaa koskevat määrittelyt. Tällöin laskentamallin soveltaminen hallinnonalalla on ylipäätään mahdollista ja siihen liittyvät

käytännöt ja tiedonhallinta voidaan määritellä hallinnonalan sisäisesti, osana MRL 146§ mukaisia rakentamisluvan korvaavia viranomaistarkastus- ja valvonta- ym. toimenpiteitä ja tietoturvallisuus huomioon ottaen.

2 § Määritelmät

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisen kannalta välttämättömistä määritelmistä.

Puolustushallinnon soveltamisalan kannalta olisi tarpeellista tarkentaa, mitä 3§ arvioinnin kohteena olevalla ”rakennuksella” ja ”rakennuspaikalla” tarkoitetaan. Hallinnonalan kannalta epäselvää on, kumpaan ryhmään luettaisiin ja missä laajuudessa arvioinnin piiriin sisällytettäisiin esimerkiksi kokonaisuudessaan maanalaiset rakenteet kuten tunnelit ja kalliosuojat, samoin kuin viestiliikennettä, lämmönjakelua ym. infrarakentamista tukevat tekniset tilat, huoltotilat ja

tuotantolaitokset sekä maa- ja vesirakentamiseen liittyvät rakenteet, kuten satama- ja lentokenttärakenteet yms. rakennelmat.

3 § Arvioinnin kohde

Pykälässä säädettäisiin arvioinnin kohteesta.

Ilmastaselvityksen soveltamisala vaikuttaa laajalta ja se saattaa esitetystä muodossaan tuottaa runsaasti uutta työkuormaa ja vaihtelevia viranomaistulkintoja. Puolustusministeriö ehdottaa arvioinnin kattavuutta rajattavaksi esimerkiksi kohteen laajuuden perusteella ja asetusta sovellettavaksi alkuvaiheessa vain kokoluokaltaan ja ilmastovaikutuksiltaan merkittävämpiin hankkeisiin ja kattavuutta asteittain laajennettavaksi saatujen kokemusten

perusteella. Puolustusvoimien käytössä olevat alueet muodostavat usein yhden hallinnollisen kiinteistön, eikä esim. rakennuksen tonttia voida määritellä yksiselitteisesti laskentaa varten. Rakennuspaikka saattaa sisältää useita maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia tai rakennusosia. Myös talotekniset järjestelmät voivat olla useamman rakennuksen yhteiset. Puolustusministeriö ehdottaa, että rakennuspaikan määrittelyä täsmennetään siten, että se

käsittää kaiken rakentamisen yhteydessä ainoastaan rakentamisen varsinaisen toimenpidealueen.

4 § Arviointijaksojen pituudet

-

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Pykälässä säädettäisiin arvioinnissa käytettävistä tiedoista.

Sovellettaessa laskentamallia puolustushallinnon kiinteistökantaan tulisi käytettävien lähtötietojen, ml. kansallisen päästötietokannan sisältää riittävässä laajuudessa myös erityiskiinteistöjen sekä erilaisten maa- ja vesirakenteiden laskentaperusteet, mikäli nämä on tarkoitus sisällyttää ilmastaselvityksen piiriin.

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

Pykälissä 6-20 säädettäisiin hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen arvioinnin perusteista ja laskentakaavasta.

Hiilijalanjäljen laskenta vaikuttaa ymmärrettävältä, mutta hiilikädenjäljen laskentaperiaatteet vaativat vielä selkeytystä. Laskentakaavan soveltamiseen liittyen (6-13§) huomionarvoista on, että valtion virastot, ml. puolustushallinto eivät omista käyttämiään rakennuksia, vaan toimivat niissä vuokralaisina. Näin ollen yksittäisillä hallinnonaloilla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa oleellisiin laskentamenetelmän parametreihin, kuten materiaalivalintoihin, toteutustapoihin, työmaatekniikkaan ja energian käyttöön. Valtionhallinnon kiinteistötoimintojen keskittäminen valtiovarainministeriön hallinnonalalle tarjoaa kuitenkin hyvät edellytykset ilmastovaikutusten kokonaisuuden hallintaan.

Puolustushallinnon käyttämillä kiinteistöillä on pakottavia pääkäyttötarkoituksen edellyttämiä valmiudellisia vaatimuksia, jotka vaikuttavat laskentaan, mutta joita on vaikea suhteuttaa

tavanomaiseen rakentamiseen. Tällaisia ovat esim. poikkeusolotarpeista aiheutuva tilamitoitus, dieselgeneraattoreilla tuotettava varavoima ja asevaikutuksiin liittyvät tekniset vaatimukset. Puolustushallinnon rakennuskannan vähähiilisyyden hallinta raja-arvo-ohjauksen keinoin saattaisi käytännössä johtaa näistä vaatimuksista aiheutuvien päästöjen kompensaatiotarpeeseen. Tästäkin syystä puolustusministeriö esittää puolustuspoikkeuksen soveltamista ja vaatimusmäärittelyiden asettamista ja ohjaamista hallinnonalan sisäisesti.

7 § Rakennustuotteiden valmistus

-

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

-

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

-

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

-

11 § Kuljetukset

-

12 § Työmaatoiminnot

-

13 § Energian käyttö rakennuksessa

-

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

-

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

-

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

-

19 § Hiilivarasto

-

20 § Karbonatisoituminen

-

21 § Istutettava puusto

-

22 § Ilmastaselvityksen laadinta ja päivittäminen

Pykälässä säädettäisiin ilmastaselvityksen sisällön vähimmäistiedoista.

Esityksen mukaan arvioinnin tekijälle ei esitettäisi erillistä pätevyysvaatimusta, vaan arviointi jäisi rakennushankkeeseen ryhtyvän ja vastuulle. Laskentatulosten uskottavuuden ja vertailtavuuden sekä markkinoiden häiriintymisriskin vuoksi puolustusministeriö ehdottaa, että asetukseen lisätään selvityksen laatijan osaamisvaatimukset tai siihen kytketään muu riittävä markkinavalvonnan sääntely.

23 § Ilmastaselvityksen sisältö

Pykälässä säädettäisiin vähähiilisyden arvioinnin tulosten esittämisestä.

Vähähiilisyden raportointia ja mahdollista laskentatiedon keräämistä suunniteltaessa on riittävällä tavalla huomioitava tiedon salassapidon näkökulma. Tietoturvasyistä puolustushallinnon kohteisiin liittyvää kiinteistötietoa ja paikkatietoaineistoa ei voida taltioida julkisiin rekistereihin. Kohdetiedot tulee säilyttää hallinnonalan omissa suojatuissa tietojärjestelmissä. Puolustusministeriö ehdottaa, että asetukseen kirjataan puolustuspoikeus, jotta tietoturvallisuutta voidaan hallita hallinnonalan sisäisillä prosesseilla.

24 § Vähähiilisyden tulosten esittäminen ilmastaselvityksessä

-

25 § Arvioinnin tulosten kohdistaminen eri käyttötarkoituksille

-

Herrala Jenni
Puolustusministeriö

Ylikorpi Satu
Puolustusministeriö